

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ

Τον έσχο (Τρία Μονόπρακτα).

Εκόντες από την αποσύνθεση της σημερινής κοινωνίας μας δίνει ο Τονέσκο με τα τρία μονόπρακτά του, μιάν αποσύνθεση που ψάχνει να την συναντήσει όχι στο βάθος της, στις άπειρες ρίζες της, αλλά πάνω στην επιφάνεια με τις πολλές μορφές των καθημερινών της εκδηλώσεων. Βέβαια η διάλυση αυτή που έχει σημαίνει από πολλού και προχωρεί χρόνο με το χρόνο, δίνει μήνους όσες εμπνεύσεις για θεατρικούς μύθους. Είναι σαν ένα πείσιον σάπιο σταφύλι με ρόγες που κάθε μια έχει δικό της σχήμα και χρώμα. μα όλες μαζί την ίδια γεύση της σαπίλας. Ο Τονέσκο τράβηξε μερικώς από αυτές τις ρόγες και μας προσφέρει το σάπιο γυμνό τους κάνοντας παράδοση όσο περνει τη γεύση τους.

Μέσα σ' ένα κλίμα παραλογισμού, χρησιμοποιώντας κάποτε και τον κόσμο των συμβόλων, μας ξαφνιάζει με το πρωτοποριακό του χρώμα και μας ικανοποιεί πολλές φορές με την πρωτοτυπία του, όταν χάρη σε αυτήν ανοίγεται πιο καθαρό το ξέφτισμα ενός οριστικά καταδικασμένου κόσμου. Διαγράφει έντονα την αδυναμία του σημερινού ανθρώπου να βρει τη δικαιοσύνη, την κατανόηση και να μπορέσει να συνεννοηθεί με τους άλλους που ψάχνουν για τον ίδιο σκοπό.

Στα έργα του η ζωή δεν έχει πια περιεχόμενο, κρανιάζουν πολλοί μαζί για το τίποτα, μιλάνε πολλοί μαζί και διαπιστώνουν πως δεν κατάλαβαν τίποτα, ένα κενό τους χωρίζει που κι αυτό το κενό σιωπάει. Κι έτσι μέσα από το κενό ακούνε πάντα της ερημιάς το κάλεσμα. Τον αντίλαλο της ίδιας της φωνής τους.

Κι όμως η φιλοσοφία του που αναποδογυρίζει τα καθιερωμένα και τα γκροτέσκι, δεν κάνει τίποτ' άλλο παρά να τ' αφήνει εκεί σπινθιρισμένα το ένα πάνω στ' άλλο σε στάσεις παρίδοξες, κομικές, αλλόκοτες. Αρνητικό το περιεχόμενο. Τίποτα δεν βγαίνει από αυτά. Η δίκαιη ταξινόμηση που πρέπει να τα ξαναορίσει, να συντονίσει προς έναν σκοπό τις άνορθες κραυγές των συμπλεκόμενων ήρώων του δεν γίνεται, ούτε και διαφαίνεται η ελπίδα ότι θα γίνει. Δεν λείπει όμως η τέχνη και από πάντων η ποίηση που χωρίς έστω και αδιόρατη θα σε αφήσει να την μυνητεύσεις.

Στις «Καρέζλες», που είναι και το καλύτερο από τα τρία μονόπρακτά του, πλεονάζει το δραματικό στοιχείο κι ο συμβολισμός του έργου πέρνει μια μορφή υποβλητική που μαζί με δύο πρόσωπα—το τρίτο είναι σχεδόν άυπαρχτο—σε τραβάει σαν σε όνειρο μέσα στο κοιμητήριο των θαμμένων επιθυμιών του γεγονετικού αυτού ζευγαριού, που δεν έννοιωσε ποτέ καμιά δικαιοσύνη της υπαρκτής του.

Οι καρέζλες είναι οι καλεσμένοι του γέρον που θα έρθουν—φυσικά ποτέ δεν θα έρθουν—για ν' ακούσουν το μήνυμά του που θ' απενθύνει στην ανθρωπότητα. Και γεμίζουν, γεμίζουν έναν άωρο κόσμο που γίνεται ομαδικά ενώ τα κοινοδύνα σημαίνουν δαιμονισμένα. Ακούγονται ζητοζωανγές, ο όντος του αυτοκράτορα που τρέχει κι αυτός να των ακούσει. Μα οι καρέζλες που συμβολίζουν το τίποτα, τη χίμαιρα που ποτέ δεν άνοιξε τα φτερά της, παραμένον αδειανές και τη στεγνή τούτη ώρα που παραμονεύει ο θάνατος για να δώσει τέλος στην άδεια ζωή αυτών των ανθρώπων.

Στο «Μάθημα», η αρχική συνεννόηση ενός γέρον καθηγητή και μιάν μαθήτριας καταλήγει σε πλήρη ασυνεννοησία και για τα πιο απλά πράγματα. Ίσως εδώ κρύβεται ένας βαθύτερος σαρκασμός για τα γελοία θεμέλια πάνω στα οποία είναι χτισμένη η σημερινή εκπαίδευση που παραφορτώνει τα κεφάλια των παιδιών με άχρηστα και άνοστα πράγματα. Το αποτέλεσμα; Ο καθηγητής πάνω σ' έναν παροξυσμό αγανάκτησης σκοτώνει τη μαθήτριά του όπως έσκότωσε άλλες σαράντα πριν απ' αυτήν. Αδυναμία επικοινωνίας δύο ανθρώπων που έχει κατάληξη το σκοτάδι της προσπάθειας για κατανόηση.

Η «Φαλαγγή τραγουδίστρια» είναι ένας μικρός σαρκασμός για τη μικρολογία των σχέσεων, των καθημερινών κοινωνικών εκδηλώσεων. Πράγματα κοινότυπα της ζωής, καταντούν να περνούν εξαιρετική σημασία στα χείλη πεθαμένων από πλήρη ανθρωπών που άνοστα δεν έχουν ανακαλύψει ότι ζουν και κινούνται κάτω από την ίδια στέγη. Και πάλι εδώ η ασυνεννοησία και οι κραυγές για το τίποτα. Ένας άκομης ειδικότερος σαρκασμός στην έτοιμηθάνατη αστική Αγγλία με την άνοστα ζωή της και τη βαθειά αποσύνθεσή της. Δεν παραλείπει να τονίσει και την ομορφολογία της, όταν ο κ. Σμιθ διαπιστώνει ότι η μόνη διαφορά που

έχει από τη γυναίκα του είναι ότι έχει νη είναι πιο θηλυκή από αυτόν.

Πολύ καλή ή προσπάθεια του Θεάτρου Τέχνης να μας γνωρίσει τον Τονέσκο, αξίζει κάθε έπαινο. Η σκηνοθεσία του κ. Κούν στις «Καρέζλες» ζωντάνεψε απόλυτα το δραματικό στοιχείο του έργου που αρχίζει από τις παλιές όνειροπολήσεις για δόξα του γέροντος ζευγαριού για να φτάσει στο αποκορύφωμα, τη στιγμή που τα κοινοδύνα χτυπάνε απ' το ανυπόμονο πλήθος και η σκηνή γεμίζει καρέζλες, όλο καρέζλες. Ο Χατζημιχάλης πολύ καλός και χωρίς υπερβολές μας έδωσε φωτεινές στιγμές ιδίως προς το τέλος του έργου. Η κ. Γιαννακοπούλου θα ήταν εξαίρετη αν την βοηθούσε λίγο περισσότερο η αρθρωσή της. Ο κ. Ουδινότης στον παράξενο ρόλο του όμιλητου τονισε υποβλητικά το απόκοσμο.

Στο «Μάθημα» πιστεύουμε ότι δεν θα μπορούσε να γίνει καλύτερος καθηγητής από τον Λαζάνη. Έπαιξε με πολύ κέφι και ξεπέρασε μερικώς αδύνατες στιγμές του έργου. Η κ. Έκκλη Σόκου στο ρόλο της μαθήτριας δεν ήσυχασε παρά ελάχιστες στιγμές.

Στη «Φαλαγγή τραγουδίστρια» απέδωσαν όλοι εξ' ίσου έργα. Ενόμιζες ότι οι ηθοποιοί προσπαθούσαν να δώσουν παρά πάνω από ότι μπορούσαν για να διατηρηθεί συνέχεια άσπρηστο το χούμορ που χαρακτηρίζει το έργο. Υπάρχουν όμως στιγμές που μ' όλη αυτή την προσπάθεια δεν θα υπερευνηθούν όρισμένα αδύνατα σημεία του έργου. Ο Κούρος, ο Καρακατσίνης και η κ. Καπέλλαρη ξεγύρισαν κόπιας περισσότερο απ' αυτή τη διακρίμανση.

Τα κοστούμια και οι σκηνογραφίες του κ. Μόραλη ότι έπρεπε για το έργο.

Τέλος η μετάφραση του κ. Σταματίου δεν άφησε να έννοθει ότι κάτι έλειπε από τον θεατρικό λόγο.

Γ. ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ